

Nr 42

Av herr Thapper m. fl., *angående omprövning av gällande bestämmelser för kyrkas upplåtande vid jordfästning i annan ordning än svenska kyrkans.*

Den reformering av lagstiftningen i mera demokratisk anda som under senare år ägt rum har även omfattat kyrkolagstiftningen. Ett betydelsefullt steg i denna riktning var genomförandet av en ny religionsfrihetslag vid 1951 års riksdag. Trots den reformering, som då genomfördes, kvarstår emellertid brister, som måste anses som synnerligen otillfredsställande ur demokratisk synpunkt.

En sådan brist är utan tvekan den formulering som 8 § i lagen den 25 maj 1894 angående jordfästning erhöll i sin ändrade lydelse vid beslutet om nyssnämnda religionsfrihetslag, vilken lydelse i varje fall ger prästen möjlighet att neka jordfästning i kyrka i annan ordning än svenska kyrkans. Nämnda paragraf fick enligt beslut vid 1951 års riksdag följande lydelse:

Då jordfästning förrättas i annan ordning än svenska kyrkans eller begravning sker utan jordfästning, skall klockringning, om det begäres, äga rum i vanlig ordning; och må vid sådan begravning kyrka kunna upplåtas, om särskilda skäl därtill äro. (Lag 26 oktober 1951.)

I remissyttrandena över dissenterlagskommitténs betänkande vad det gällde jordfästning som refererades i proposition 100 till 1951 års riksdag, fann således Svea hovrätt skälen för en lagändring välgrundade men ifrågasatte huruvida av den föreslagna lagtexten framgår att kyrka skall få upplåtas i den vidgade omfattning, som kommittén avsett. Länsstyrelsen i Jönköpings län ansåg, att förslagets avfattning föranleder det antagandet, att avslag på framställd begäran om kyrkans upplåtande skall vara det normala. Länsstyrelsen höll emellertid före att så icke bör vara fallet. Med hänsyn härtill föreslog länsstyrelsen, att bestämmelsen skulle få den lydelsen, att kyrka må upplåtas vid begravning därest icke särskilda skäl däremot äro. Juridiska fakulteten i Lund förordade en bestämmelse av ungefär samma lydelse.

I särskilda utskottets utlåtande nr 1 till 1951 års riksdag i anledning av proposition nr 100 med förslag till religionsfrihetslag anfördes som motivering till 8 § jordfästningslagen följande:

Enligt nu gällande lydelse av 8 § 2 mom. är föreskrivet att vid begravning utan jordfästning i svenska kyrkans ordning kyrka ej må upplåtas

med mindre särskilda skäl därtill äro. Departementschefen har uttalat att det vore lämpligare och mindre ägnat att framkalla missförstånd, om denna regel uttrycktes i positiv form. Därför har departementschefen anslutit sig till dissenterlagskommitténs förslag att giva stadgandet följande form: "och må vid begravning kyrka kunna upplåtas, om särskilda skäl därtill äro".

I motioner till 1951 års riksdag yrkades att ordet "kunna" skulle utslutas och stadgandet i övrigt antagas i enlighet med den i propositionen angivna formuleringen.

Vid utskottsbehandlingen av frågan hade emellertid från motionärernas sida uttalats, att i enighetens intresse något bifall till motionerna i denna del icke påkallades. I utskottets motivering som antogs av riksdagen hette det i fortsättningen: "Utskottet anser att som särskilda skäl exempelvis olämpliga väderleksförhållanden bör kunna godtagas och *utgår ifrån att förevarande stadgande tillämpas i en generös anda.*"

Det torde också i de flesta fall ha utbildats den praxis beträffande kyrkas upplåtande vid begravning att bestämmelsen tillämpas i vad särskilda utskottet uttryckte "generös anda". Men i en del fall nekar fortfarande pastor att upplåta kyrka för jordfästning i annan ordning än svenska kyrkans om särskilda skäl därtill äro. De farhågor, som uttalades i de ovan citerade remissyttrandena, har således visat sig befogade. Det framstår i sådana fall, och särskilt där det finnes mycket frikyrkofolk, som både synnerligen obilligt och demokratiskt oriktigt, att kyrkoherde eller pastor ensam kan utestänga frikyrkofolket från jordfästning i kyrkan. Kyrkan måste med all rätt betraktas såsom tillhörande församlingen och icke prästen. En rimligare ordning än att låta pastor ha ensamrätt att besluta om kyrkas upplåtande för jordfästning vore att den rätten tillkommer kyrkorådet.

I anledning av ovan refererade och fortfarande rådande missförhållande synes det vara befogat med en ändring såväl av bestämmelserna i 8 § jordfästningslagen om kyrkas upplåtande vid jordfästning som ock av att denna bestämmanderätt skall tillkomma pastor ensam. En sådan ändring vore otvivelaktigt också mera i överensstämmelse med nu rådande demokratiska samhällsuppfattningar. Bestämmanderätten i denna fråga synes utan några som helst olägenheter kunna överflyttas till kyrkorådet i församlingen. Kyrkorådets sammansättning, ofta med representanter från frikyrkligt håll, synes borge för att det kyrkliga rummet härigenom icke kommer att profaneras.

Med hänvisning till det anförda hemställs,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om en skyndsam utredning med uppdrag att ompröva gällande bestämmelser för kyrkas upplåtande vid jordfästning i annan ordning än svenska kyrkans samt att

bestämmanderätten härom överföres från pastor till kyrkorådet i församlingen.

Stockholm den 19 januari 1955

Fridolf Thapper

Sven Persson
i Appuna

Ingemar Andersson
i Linköping

John Lundberg

Elsa Johansson

Karl Ward

Carl Hoppe

Harald Hallén
